



GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

VERSENYTANÁCS

Vj-25/2006/45.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a T-Kábel Magyarország Kft. (Budapest) eljárás alá vont vállalkozás ellen gazdasági erőfölénnyel való visszaélés miatt indított versenyfelügyeleti eljárásban – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

v é g z é s t

A Versenytanács az eljárást megszünteti.

A végzés ellen az eljárás alá vont vállalkozás a kézbesítéstől számított nyolc napon belül a Fővárosi Bírósághoz címzett, de a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtandó jogorvoslati kérelemmel élhet.

I n d o k o l á s

I.

A vizsgálat iránya

- 1) A Gazdasági Versenyhivatal a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló, módosított 1996. évi LVII. törvény (Tpv.) 67. § (1) bekezdése, illetve 70. §-a alapján 2006. február 13-án versenyfelügyeleti eljárást indított a T-Kábel Magyarország Kft. (a továbbiakban: T-Kábel) ellen, mert lakossági bejelentésből észlelte, hogy a T-Kábel a szolgáltatási területein 2006. évben végrehajtott díjemelésekkel valószínűsíthetően megsértette a Tpv. 21. § a) pontjában megfogalmazott gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalmát.

- 2) A Gazdasági Versenyhivatal az eljárás elintézési határidejét a Tpv. 63. § (6) bekezdése alapján 180 nappal meghosszabbította.

II.

A tényállás

- 3) A T-Kábel a vizsgálat tárgyát képező díjemelések idején Budapesten és nagy számú további településen nyújtott kábeltelevíziós szolgáltatást összesen közel háromszázezer előfizető részére. Emellett telefon-, valamint Internet szolgáltatást is nyújt.
- 4) A T-Kábel 2006. január 1-jén átlagosan 7,8 százalékkal emelte az egyes programokhoz tartozó szerzői jogi- és műsordíjakkal csökkentett nettó (általános forgalmi adót nem tartalmazó) kábeltelevíziós előfizetési díjakat.
- 5) A T-Kábel 2005. évi gazdálkodásának főbb adatait a Táblázat mutatja be.

Táblázat

A T-Kábel gazdálkodásának főbb adatai

Megnevezés	ezer Ft-ban	
	2005. év	
Eszközök (források) összesen	16201577	
Nettó árbevétel	12478028	
Üzemi (üzleti) tevékenység eredménye	1854873	

2005. évben a szerzői jogi- és műsordíjak a nettó előfizetési díjak átlagosan 27,2 százalékát tették ki.

III.

A gazdasági erőfölénnyel való visszaélés vizsgálata

- 6) A Tpv. 21. § a) pontja értelmében tilos a gazdasági erőfölénnyel visszaélve tisztességtelenül eladási árakat megállapítani. Tisztességtelenül megállapított eladási ár (díj) alatt a Tpv. alkalmazásában a túlzottan magas eladási árat kell

érteni. A Versenytanács kialakult gyakorlata szerint az ár akkor minősül túlzottan magasnak, ha meghaladja a vállalkozás gazdaságilag indokolt költségei és a befektetéssel arányban álló hozam (a továbbiakban: normatív nyereség) összegét. Más szavakkal: az ár akkor túlzottan magas, ha az abban foglalt nyereség meghaladja a normatív mértéket.

- 7) A több hálózatot üzemeltető és azokon több programcsomagot szolgáltató vállalkozás esetében a költségek és a nyereség általában még hozzávetőleges pontossággal sem határozható meg hálózatonként, illetve programcsomagonként, ezért általános esetben az vizsgálendő, hogy a vállalkozás díjai (befektetés arányos nyeresége) összességében túlzottan magasak-e.
- 8) A gazdaságilag indokolt költségek tekintetében a Versenytanács gyakorlata arra épül, hogy:
 - a) az egyes programokhoz tartozó szerzői jogi- és műsordíj (a továbbiakban együtt: műsorköltség) a kábeltelevíziós vállalkozás számára objektív adottságként jelentkezik, ezért annak tényleges mértéke egyben gazdaságilag indokoltnak is minősül (ez alól kivételt képezhet – és külön vizsgálendő -, ha a vállalkozás jelentős műsorköltség-növekedéssel járó programcsomag-módosítást hajtott végre),
 - b) a nettó díjak műsorköltség feletti része (a továbbiakban: korrigált nettó díj) – a vállalkozás azt megalapozottan cáfoló számításai hiányában – gazdaságilag indokoltan nem emelkedhet az előző évi inflációnál nagyobb mértékben, annak mértékében viszont gazdaságilag indokoltnak minősül.
- 9) A befektetés arányos nyereség meghatározásánál a Versenytanács – a vállalkozás arra vonatkozó megalapozott számításai hiányában – a vállalkozás mérlegadataiból indul ki: befektetési összegként a vállalkozás összes forrását (eszközét), nyereségként pedig az üzemi tevékenység eredményét figyelembevéve. Ez a mutató – befektetésként kezelve az idegen tőkét, továbbá figyelmen kívül hagyva annak kamatköltségét – nem torzul az esetlegesen gazdaságilag nem reális feltételek mellett felvett hitelek (pl. a piaci kamatlábnál alacsonyabb kamatozású tulajdonosi hitelek) következtében.

- 10) A költségeken és a nyereségen alapuló előzőek szerinti árvizsgálat abból a szempontból nem ellentmondásmentes, hogy a vállalkozásnak a normatívnál magasabb nyeresége nem feltétlenül jelenti azt, hogy árai túlzottan magasak, annak forrása lehet a vállalkozás átlagosnál hatékonyabb gazdálkodása is. Ezért is nem önmagában a magas nyereség, hanem a magas nyereséget tartalmazó díjak további túlzott emeléséből származó nyereségnövekedés (vagy a díjemelés következtében magassá váló nyereség) minősülhet a Tpv. 21. § a) pontjába ütközőnek. Ennek megfelelően, ha a vállalkozás által végrehajtott díjemelés nem haladja meg a gazdaságilag indokolt költségek növekedését (adott esetben a korrigált nettó díjak átlagos emelkedése az inflációt), akkor a díjak abban az esetben sem tekinthetők túlzottan magasnak, ha az előző évi normatívnál nagyobb befektetés arányos nyereség a díjemelést követően is valószínűsíthetően fennmaradna (indokolt esetben természetesen az előző évi díjak is vizsgálhatók).
- 11) Az előzőek alapján az, hogy a vállalkozás egészére nézve az alkalmazott díjak túlzottan magasnak minősülnek-e, az alábbiak vizsgálatát igényli.
- a) A korrigált nettó díjak előző évhez képesti átlagos emelkedésének meghatározása (lásd 1. melléklet).
 - b) Az a) pont szerinti átlagos díjemelkedés és az előző évi infláció összevetése: ha a korrigált nettó díjak előző évhez képesti növekedése nem haladja meg az előző évi infláció mértékét, akkor fő szabályként a díjak összességében nem minősülnek túlzottan magasnak.
 - c) Az inflációt meghaladó átlagos korrigált nettó díjemelés esetén a befektetés arányos nyereség díjemelés évében várható mértékének meghatározása (lásd 2. melléklet), és ha az
 - ca) a normatív nyereség mértékét nem éri el, akkor főszabályként a díjak összességében nem minősülnek túlzottan magasnak,
 - cb) a normatív nyereség mértékét érzékelhető mértékben meghaladja, akkor a díjak összességében túlzottan magasnak minősülnek.

A T-Kábel díjainak megítélése

- 12) A T-Kábel 2006. évben korrigált nettó díjait az előző évi inflációt (3,6 százalék) meghaladó (7,8 százalékos) mértékben emelte, ezért a 11. b) pont alapján nem zárható ki, hogy díjai összességében túlzottan magasak lennének.

- 13) A T-Kábel 2005. évi mérlegadatai, a 2006. évi átlagos korrigált nettó díjmelése és a 2005. évi infláció mellett – a 2. mellékletben foglaltak szerint számítva – a T-Kábel a 2006. évben várhatóan 13,8 százalékos befektetés arányos nyereséget ér el.
- 14) Versenykörülmények között kialakuló (normatív) nyereség mértékre a kábeltelevíziós szolgáltatás tekintetében – miután azt az ország más területein is gazdasági erőfölényben lévő vállalkozások nyújtják – nem állnak rendelkezésre tapasztalati adatok. Ezért a Versenytanács a normatív nyereség meghatározásakor az adott időszak nominális befektetési kamatlábából indul ki, növelve azt az ún. kockázati prémiummal, amely abból fakad, hogy a vállalkozásba történő tőkebefektetés nyilvánvalóan lényegesen nagyobb kockázattal jár, mint a tőke bankban történő elhelyezése. Mindezt figyelembe véve a Versenytanács a kábeltelevíziós vállalkozások 2003-2005. évi díjainak vizsgálatakor a 15 százalékot nem meghaladó befektetés arányos nyereséget minden esetben olyan mértékűnek tekintette, amely mellett nem valószínűsíthető a túlzottan magas ár.
- 15) A vizsgált díjmelés időszakára (2005. év vége – 2006. év eleje) a befektetési kamatláb (összhangban a jegybanki alapkamattal) a korábbiakhoz képest csökkent. Egyidejűleg azonban a vállalkozások gazdálkodását meghatározó egyes körülmények (infláció, árfolyam, stb.) előreláthatósága romlott, ami egyértelműen kockázat növelő tényező. Korábbi gyakorlatához képest a Versenytanács azt is figyelembe vette, hogy a vizsgált időszakban a kamat adómentes volt, míg a nyereség után adót kellett fizetni. Minderre tekintettel a Versenytanács a 2006. évi díjak vizsgálatakor továbbra is irányadónak tekintette a normatív nyereség eddig figyelembe vett 15 százalékos mértékét. Ezért a T-Kábel 2006. évi díjai a 13,8 százalékos várható befektetés arányos nyereség alapján nem minősíthetők túlzottan magasnak.

Az eljárás megszüntetése

- 16) Nem lehet ugyanakkor eltekinteni attól, hogy a díjak vizsgálatának előzőek szerinti módszere több egyszerűsítő feltételezést tartalmaz.
- a) Az előző évi infláció csak becslése a tényleges költségemelkedésnek, és az sem zárható ki, hogy az előző évi mérlegben kimutatott költségek egy része

gazdaságilag indokolatlannak minősül, vagy valamely költség nem jelenik meg a mérlegben.

- b) Az eszközarányos üzemi eredmény csak egy lehetséges közelítése a befektetés arányos nyereségnek, mert
 - ba) egyoldalról az összes eszköz olyan elemeket is tartalmazhat, amelyek nem tekinthetők befektetésnek, amely után normatív nyereség járna;
 - bb) másoldalról viszont az összes eszközön belül az állóeszközök a mérlegben általában a beszerzési ténylegesen áron alapuló nettó értéken vannak nyilvántartva, a normatív nyereség azonban az aktuális áron számított nettó érték után jár.
 - c) A normatív nyereség mértéke szintén csak becslésen alapul.
- 17) A 16) pontban foglaltakra is tekintettel ad lehetőséget a Versenytanács arra, hogy a vállalkozás saját számításaival igazolja, hogy díjai a 11. cb) pontban foglaltak teljesülése ellenére sem túlzottan magasak. Másoldalról viszont az sincs elvileg kizárva, hogy a 11. b) vagy 11. ca) pont szerinti feltételek valamelyikének megvalósulása ellenére a díjak a Tpv. 21. § a) pontjába ütközően túlzottan magasak. Ennek megállapítása azonban értelemszerűen további bizonyítást igényel.
- 18) A Versenytanács a 2005. november 1-je előtt indult eljárásokban az előzőek szerinti (további) bizonyítást egyetlen esetben sem tartotta szükségesnek, és 15 százaléknál alacsonyabb befektetés arányos nyereség mellett minden esetben megszüntette az eljárást, ami (kimondatlanul ugyan, de) egyben a díjak törvénybe ütközése hiányának megállapítását is jelentette.
- 19) A Tpv. -be, az azt módosító 2005. évi LXVIII. Törvény (a továbbiakban: Mtv.) által beiktatott – a jelen, 2005. november 1-je után indult eljárásban alkalmazandó – rendelkezések azonban élesen elkülönítik egymástól
- a) a magatartás törvénybe ütközése hiányának határozattal történő megállapítását (Tpv. 77. § (1) bekezdés i. pont); illetve
 - b) az eljárás végzéssel történő megszüntetését, amelyre akkor kerülhet sor, ha
 - ba) a vizsgálat elrendelésére okot adó, a Tpv. 70. § (1) bekezdésében meghatározott körülmények nem állnak fenn; vagy

- bb) a vizsgálat során beszerzett bizonyítékok alapján nem állapítható meg törvénysértés, és az eljárás folytatásáról sem várható eredmény (Tpvt. 72. § (1) bekezdés a. pont).
- 20) Az adott esetben a 16-17) pontokban kifejtettekre is tekintettel nem állapítható meg egyértelműen a törvénybe ütköző magatartás hiánya. Ezért a Versenytanács azt vizsgálta, hogy fennáll-e az eljárás végzéssel történő megszüntetésének a Tpvt. 72. § (1) bekezdés a) pontja szerinti feltételeinek valamelyike.
- 21) Az adott esetben az eljárásra okot adó, Tpvt. 70. § (1) bekezdés szerinti feltételek közül:
- a „törvény rendelkezéseit sértheti” feltétel hiánya csak akkor lenne kizárható, ha megállapítható lenne, hogy a díjak nem ütköznek a Tpvt-be, ami viszont csak határozattal állapítható meg (a Versenytanács álláspontja szerint a fenti okból legfeljebb abban a speciális esetben szüntethető meg végzéssel az eljárás, ha a vizsgált magatartás elvileg sem sértheti a Tpvt-t);
 - a „hatáskör” hiánya pedig kizárólag a Tpvt. 86. § (1) bekezdése szerinti bírósági hatáskörre vonatkozik, ami az adott esetben nem jöhet szóba (a Versenytanács álláspontja szerint minden olyan további magatartás, ami nem tartozik a Gazdasági Versenyhivatal „hatáskörébe”, „a törvény rendelkezéseit nem sértheti” fogalomkörbe tartozik).
- 22) Az előzőekre tekintettel a Versenytanács a Tpvt. 70. § (1) bekezdésének a „közérdek védelme is szükségessé teszi” feltételét vizsgálta.
- 23) Szélesen (abszolút módon) értelmezve minden törvénysértő magatartás feltárása és szankcionálása közérdeknek minősül. Ezért a Versenytanács álláspontja szerint a Tpvt. 70. § (1) bekezdésének alkalmazásában a közérdek csak relatív módon értelmezhető. Minderre tekintettel a közérdek mérlegelhetőségének jogi indoka nem lehet más, mint az, hogy a közérdek szempontjából létezik egy olyan határ, amely

alatt indokolatlan a Gazdasági Versenyhivatal korlátos vizsgálói kapacitásait, illetve pénzügyi erőforrásait az adott ügyre fordítani.

- 24) Az adott esetben – a törvénysértésnek a Versenytanács gyakorlata szerinti egyértelmű megállapíthatóságának hiányában (lásd 18. pont) – a túlzottan magas árak esetleges megállapítása a T-Kábel gazdálkodásának teljes körű átvilágítását igényelne (a 16. pont alapján legalább: az esetleges gazdaságilag indokolatlan költségek azonosítása, a normatív nyereség pontos meghatározása, a befektetés aktuális értékének megállapítása). A korábbi versenyfelügyeleti eljárások¹ tapasztalatai azonban azt mutatják, hogy egy ilyen jellegű átvilágításnak igen jelentős a költség- és időigénye, és annak eredményei alapján is csak viszonylag jelentős (től-ig) határok között ítéltetők meg a díjak.
- 25) Az előzőekre tekintettel a Versenytanács még jelentős erőforrás-felhasználás mellett is olyan csekélynek ítélte annak az esélyét, hogy – a normatív mértéket el nem érő becsült befektetés arányos nyereség mellett – bizonyítható, hogy a T-Kábel előfizetési díjai túlzottan magasak, ami nem áll arányban azzal a közérdek sérelemmel, amit az esetleges jogsértés okozhat.
- 26) Mindezek alapján a Versenytanács az eljárást a Tpv. 72. § (1) bekezdés a) pontja alapján megszüntette.
- 27) Felhívja ugyanakkor a Versenytanács a T-Kábel figyelmét arra, hogy a normatív mértéket megközelítő üzemi eredmény szintjéből következőleg a jövőben a jogsértés veszélye nélkül nem valósíthat meg nagyobb díjemelést, mint ami költségei gazdaságilag indokolt növekedéséből adódik, ami a Versenytanács hivatkozott gyakorlata szerint – ellenkező bizonyítás hiányában – az előző évi infláció mértékével egyezik meg.
- 28) A Versenytanács az eljárás megszüntetésére tekintettel a T-Kábel esetleges gazdasági erőfölényes helyzetét nem vizsgálta.
- 29) Megjegyzi a Versenytanács, hogy tartalmát tekintve a közérdek Tpv. 70. § (1) bekezdése szerinti, az eljárás megindítását megalapozó vizsgálói mérlegelésnek is

meghatározó elemei a 23-25) pontban foglaltak, azzal azonban, hogy az eljárás megindításakor általában még viszonylag kevés információ alapján kell a vizsgálónak dönteni. Ezért is nagy jelentőségű a Gazdasági Versenyhivatal működésének hatékonysága szempontjából, hogy a Tpv-t-nek az Mtv. által beiktatott 71/A §-a – a Tpv-t. 72. § (1) bekezdés a) pontjával teljesen azonos feltételek mellett – megteremtette annak lehetőségét, hogy a vizsgáló ezt a mérlegelést (az eljárás megindítását követően beszerezett információk alapján) egy már megindult eljárásban is elvégezze, és indokolt esetben az eljárást megszüntesse. A Tpv-t. 71/A. § szerinti valamelyik feltétel teljesülésének megállapítása esetén a vizsgálónak meg is kell szüntetnie az eljárást, mert a Tpv-t. 71/A §-ának és 72. § (1) bekezdése a) pontjának tartalmi azonosságából az is következik, hogy az alkalmazására irányuló vizsgálói indítvány (Tpv-t. 71. § (2) bekezdés c. pont) nem is terjeszthető a Versenytanács elé. Vizsgáló indítvány kizárólag a törvénysértés, vagy (mint a jelen ügyben) annak hiányának megállapítására tehető.

V.

Jogorvoslat

- 30) A végzés elleni jogorvoslat a Tpv-t. 72. § (1) bekezdés a) pontján alapul. A jogorvoslat a Tpv-t. 82. § (1) bekezdése alapján kizárólag a T-Kábel-t (mint ügyfelet) illeti meg, mert a végzés másra nézve nem tartalmaz rendelkezést.

Budapest, 2006. szeptember 14.

¹ Vj-33/2004., Vj-27/2005.

A korrigált nettó díjak átlagos változásának meghatározása

- 1) Az egyes hálózatok és azon belül programcsomagok korrigált nettó előfizetési díjai és előfizető számai alapján az alábbi mutatók számíthatók

- a) Árindex (D)

$$D = \frac{\sum d(1) \cdot f(0)}{\sum d(0) \cdot f(0)}$$

ahol: d – az egyes hálózatok egyes programcsomagjainak nettó előfizetési díja

f – az egyes hálózatok egyes programcsomagjai előfizetőinek száma

(1) – a vizsgált év adata

(0) – az előző évi adat

- b) Átlagár változás (D^*)

$$D^* = \frac{\sum d(1) \cdot f(1) / \sum f(1)}{\sum d(0) \cdot f(0) / \sum f(0)}$$

- 2) Az 1) pont szerinti mutatók közül „ D ” akkor alkalmazható (és alkalmazandó is), ha a vállalkozás által üzemeltetett hálózatok megegyeznek az előző évvel, és az egyes hálózatokon nyújtott programcsomagok száma, illetve jellege sem változott. Minden egyéb esetben D^* alkalmazandó.

- 3) Abban az esetben, ha – akár a vizsgált évben, akár az azt megelőző évben – nem (vagy nem csak) január hónapban változtak a díjak, akkor $d(1)$ és $d(0)$ értékeket az egyes éveken belül érvényesített különböző díjak súlyozott átlagaként kell meghatározni, súlyként:

- a) D számítása esetén a hónapok számát;

- b) D^* számítása esetén az egyes hónapok előfizetői számát

figyelembevételével.

2. melléklet

A befektetés arányos nyereség meghatározása

- 1) Az előző évi tényleges befektetés arányos nyereség (P_t):

$$P_t = \frac{N}{B}$$

ahol: N – az előző évi üzemi eredmény

B – az előző évi összes eszköz

- 2) A díjmelés évének várható befektetés arányos nyeresége (P_v) változatlan befektetést feltételezve:

$$P_v = \frac{A(1-m)(D-I) + N}{B}$$

ahol: A – az előző évi nettó árbevétel

D – a korrigált nettó díjak átlagos emelkedése

I – az előző évi infláció

m – a műsorköltség és a nettó előfizetési díj átlagos aránya

- 3) A díjmelés évének várható befektetés arányos nyeresége a vállalkozás által a díjmelés évében végrehajtott beruházások figyelembevételével (P_k)

$$P_k = \frac{A(1-m)(D-I) + N - \Delta B \cdot a}{B + \Delta B}$$

ahol: ΔB – az átlagos beruházás

a – átlagos leírási kulcs